

דאמר לישראל קדש לי אשה גרושה –

That he said to a ישראל; betroth for me a divorcee

OVERVIEW

There is a dispute whether the rule of שליח לדבר עבירה applies only if the שליח is a בר חיובא, or only if בעי עביד. One practical difference is if a כהן told a ישראל to be מקדש a divorcee for the כהן. If we maintain the view of בר חיובא, then there is שלדב"ע, since the ישראל is not a בר חיובא regarding marrying a גרושה. If we maintain the rule of בעי עביד, then the rule of אשלד"ע applies, for the ישראל had the choice of not performing this שליחות. Our תוספות explains the meaning of בר חיובא, and what is the practical difference in this case between the two views.

asks: תוספות

ואם תאמר ואפילו אמר לכהן נמי –

And if you will say; and even if the כהן said קדש לי אשה גרושה to another כהן, the כהן should also not be considered a בר חיובא (for the שליח is not doing any שליחות), so why did the גמרא say that he told a ישראל (and not a כהן)?

answers: תוספות

ויש לומר דכהן מקרי בר חיובא הואיל ואם מקדשה לעצמו חייב –

And one can say; that a כהן (who is מקדש a גרושה for another כהן) is considered a בר חיובא, since if he were מקדש this גרושה for himself he would be חייב for transgressing the לאו -

אבל ישראל אף על גב דעובר משום לפני עור לא תתן מכשול¹ כשמקדשה לכהן² –

However a ישראל who is מקדש a גרושה for a כהן, even though he transgresses the לאו of מכשול, לפני עור לא תתן מכשול, when he is מקדש the גרושה for the כהן, nevertheless -

כיון דאי מקדשה לעצמו לא מיחייב לא מקרי בר חיובא –

since (even) if he would be מקדש this גרושה for himself he would not be liable for transgressing any לאו, he is not considered a בר חיובא.

asks: תוספות

¹ The prohibition of לפני עור וגוי (not to place a stumbling block before a blind person) applies to helping or causing another to transgress an עבירה. Here the ישראל is causing the כהן to transgress the איסור of גרושה.

² תוספות may be anticipating the question; if a שליח כהן is considered a בר חיובא because if he would have been מקדש the גרושה for himself that would be prohibited, then if one is actually עובר on לפני עור, he should certainly be considered a בר חיובא! However, תוספות rejects this reasoning. See 'Thinking it over' # 1.

ואם תאמר מאי נפקא מינה –

And if you will say what practical difference is there, for since –

בין למאן דאמר אי בעי עביד ובין למאן דאמר שליח בר חיובא לא לקי על הקדושין –
Whether according to the one who maintains the rule of ³אי בעי עביד or whether according to the one who maintains the rule of ⁴בר חיובא, in either case there is no מלקות for the קידושין –

לרבא דאמר בעשרה יוחסין (קדושין דף עח,א) קידש אינו לוקה בעל לוקה ⁵ –

According to רבא who maintains in פרק עשרה יוחסין, that if the כהן was גרושה a מקדש, he does not receive מלקות; ⁶he receives מלקות (only) if he lived with her.

answers: תוספות

ויש לומר דכי בעל אחר כך לוקה אף על הקדושין כדמוכח בריש תמורה (דף ה,א ושם) –
And one can say that if the כהן was בעל after the קידושין, he receives an additional מלקות for the קידושין as is evident in the beginning of תמורה. ⁷

offers an alternate solution: תוספות

אי נמי יש לומר דאף לרבא נפקא מינה –

Or you may say; that there is a difference even according to רבא –

דאי יש שליחות חלין הקדושין ⁸ ואי אין שליחות אין חלין הקדושין: ⁹
For if there is שליחות then the קידושין are effective, but if there is no שליחות, then the קידושין are not effective.

SUMMARY

A בר חיובא means that if the שליח would perform this act on his own behalf he would be transgressing. Transgressing לפני עור does not make one a בר

³ According to this מ"ד the משלה should not be חייב, since the rule is where אין שליח לדבר עבירה.

⁴ According to this מ"ד the משלה will be חייב for there is no rule of ע"ש where the שליח is not a בר חיובא.

⁵ The תורה (ויקרא [אמור] כא, יד) writes [regarding a כה"ג (and the same applies to a כה"ד)] (כהן הדיוט) אלמנה וגרושה. ולא יחלל זרעו פסוק (טו) and in the next (in תורה) לא יקח וגו' explaining, 'מה טעם לא יקח משום לא יחלל', therefore there is no מלקות for the קידושין alone.

⁶ If the כהן was מקדש the גרושה he will not be מחויב מלקות, so certainly if his שליח was מקדש, (even if there is שליחות לדבר עבירה, since he is not a בר חיובא), the כהן will not receive מלקות.

⁷ Therefore according to the מ"ד of בר חיובא the כהן will receive מלקות on the קידושין, since the שליח (who was a ישראל) is not a בר חיובא, there is שליחות לדב"ע (and the קידושין is חל). However, according to the מ"ד of אי בעי עביד, there is no מלקות, for ע"ש. See 'Thinking it over' # 4.

⁸ There is (only) an איסור לאו for a כהן to marry a גרושה. The rule is that קידושין לאוין בחיובי.

⁹ This second answer (even though it seems simple and obvious, nevertheless it) does not fit well with the words of the גמרא, which states that the difference is whether שולחן or not. See (also) 'Thinking it over' # 2 & 3.

חיובא. There is a מלקות if a כהן is מקדש a גרושה, provided he was later בועל (according to רבא).

THINKING IT OVER

1. תוספות maintains that according to the opinion of בר חיובא, the rule of עור of לפני עור does not depend on whether the שליה is doing an עבירה, but rather it applies where the שליה would be doing an עבירה if he did the act for himself, not as a שליה.¹⁰ What is the rationale behind this ruling? It would seem just the opposite! If the שליה is עובר on לפני עור, we can apply the concept of דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין; however if בר חיובא means that if he would do it for himself he would be doing an עבירה (but right now he is not doing an עבירה), then how can we apply דברי הרב וכו'!¹¹

2. The second answer of תוספות (on the second question) states that even if there is no מלקות for קידושין, nevertheless there is a difference between these two views, whether the קידושין is חל or not.¹² Seemingly if there is no מלקות for קידושין alone, there is no איסור for קידושין alone (otherwise why is there no מלקות for the לאו of יקה); if there is no איסור then the קידושין should be חל according to either view since there is no עבירה!¹³

3. According to the first answer (on the second question of תוספות), is the קידושין חל if we maintain אשלד"ע? Does אשלד"ע mean that there is no חיוב on the משלה but the מעשה השליחות (in this case, the קידושין) is חל; or do we assume that אשלד"ע means that the entire שליחות is בטל?¹⁴

4. תוספות states that even according to רבא if the כהן is בועל the גרושה he is also מחייב for the previous קידושין.¹⁵ Seemingly, how can we be מחייב him on the קידושין when the התראה for קידושין was a ספק (for even if he would be מקדש her, he still would not be מחייב מלקות if he was not בועל her later)?¹⁶

¹⁰ See footnote # 2.

¹¹ See סוכ"ד אות קמב and נח"מ.

¹² See footnote # 9.

¹³ See אמ"ה # 303.

¹⁴ See בל"י אות שמח.

¹⁵ See footnote # 7.

¹⁶ See סוכ"ד אות קנג.